

SANTA BÀRBARA

full parroquial

Vilafranca de Bonany

Dip.Leg. PM 26-1980, núm.4 31-VIII-1980

Editorial

"Festes passades, coques menjades". Ball, comèdia, passa-carrers, exposicions, carreres, tir al colom, berbena, sermó, focs artificials, etc. Tot un esforç. Dirigents nerviosos. Autoritats als seus seients. La gent va i ve, les parelles a bracet, els nins armen bulla, les dones estrenen vestit, els qui viuen fora han vingut a festa i saluden tothom.

Pareixia un poc ridícul aquell tancat a la plaça de dalt per el que s'anomena "Berbena", a on hi van només els 12, 13, 14 i quinze-anyers, quan és tot el poble que balla i està en festa.

Les festes 1980 es poden qualificar de bones i justes.

Enhorabona al Club Esportiu Vilafranca pel seu encert.

carta a la vila

La vila, -Què li passa a la teva gent?... quin és el mal que sofrim uns i altres?. No entenc, la vila, a les teves gens, no els entenc simplement perquè veig que són bastantes les persones que per si mateixes no tenen forma i això condueix a que, tal volta els que vivim baix el teu nom formem una massa un tant amorfa, capaç d'adquirir una forma determinada si el qui pretén la imatge és capaç d'hostilitzar adequada i suficientment.

No, no és fàcil la vila, lluitar per embellir-te perquè tu tens gent que tan sols entén de la seva bellesa i mai de la que surt dels altres. Ja vós la vila ens agrada embrutar el teu nom, fins i tot davant gent externa, i això no és precisament bellesa.

La vila...és veritat que el teu mal no té cura...o tal volta és que no anem a la Apotecaria adequada a cercar el medicament que t'és tant necessari. Em sembla que és així, clar que si...

Saps la vila, que cerquem el xarop a casa del veí i mai a ca nostra...en el nostre cor. No em diguis la vila, que en els nostres cors no hi ha capacitat de bé, perquè jo sé que si que n'hi ha.

M'enganyaria molt la vila, que l'enveja (en majúscula) no hagi corcat un tant la nostra escala de valors, l'escala de cada un. Endemés, no associats amb la d'un mateix, sé que corquen la dels demés.

- Saps la vila, que aquest constant mal de cap que pateixes és fruit de les xafardejades de cafè, és fruit de les xafardejades de gent que es diverteix aixecant bubotes...bubotes que tapen la llum de la veritat...bubotes capaces d'enfrentar-nos els uns als altres...bubotes capaces d'acabar amb sa bona vida...?- Saps la vila quantes bubotes vaig veure l'altre dia?. Te diré les que eren més grosses:

-La bubota del voler ser, la del figurar, la del doblors, la del anti-diàleg, la de l'opressió caciquil, perquè a la vila encara hi ha cacics...¿Ho sabbies?, la de la incultura, la de la política, la de l'enveja, la de la religió, etc...les vaig veure a totes i encara més. Unes eren més grosses i altres més petites, però saps la vila, lo que més me va impressionar?, doncs que els llops amb vestit de bubota pareixien menets. Si, si lo que t'he dit, t'assegur que ho vaig veure. Com veus la vila, et pos les coses suficientment clares. Però jo me pregunt- Es que te puc enganyar?, no, no ho puc fer, perquè sé que difícilment perdones els que no són honrats. De totes formes la vila, no t'assustis perquè hi ha una cosa a favor nostre, i aquesta cosa és per si mateixa raó d'existència. Les bubotes encara que puguin contra les persones, no tenen armes contra lo que és la veritat, contra lo que és lo just.

Mira la vila, jo sé que no és poca la teva gent que lluita perquè totes aquestes bubotes no arribin a formar-ne una de grossa...perquè llevors aquesta gran bubota series tu mateix.

Això, precisament això és lo que un dia a mi i a tans d'altres a entregar-nos dia a dia a tu.

"Quan el savi apunta el dit a la lluna, el boig mira el dit".

El que ho vol entendre, que ho entengui.

Llorenç Sansó

a s'ajuntament

Com a membre del Grup de Teatre de Vilafranca i com a persona interessada en la cultura del nostre poble, em veig obligat a criticar aquestes subvencions que es passat dia 4 de juliol S'Ajuntament del nostre poble va concedir per les distintes activitats culturals; pens que no és més que una rentada de cara perquè no diguessin: No han donat res.

Personalment crec Senyor Batlle i Senyors Regidors que a vostres la cultura no els interessa massa, ¿ Què són CINQUANTA MIL pessetes destinades a cultura comparades amb les QUATRE-CENTES DIVUIT MIL que

s'han designades Batlle i Regidors per jugar a politics?. Vosaltres mateixos compareu les quantitats i cavil·lau.

NOTA: No voldria ningú dir que es pensava que això m'ho han fet dir altres persones, si ho dic és perquè u'ho sent.

BARTOMEU PUJOL

formentor

Dia 15 d'Agost, cinquanta vilafranquers, socis o simpatitzants amb el "Club Jovent Unit", resolguérem anar a prendre un bany a Formentor. Pel camí recordàrem el poblat romà anomenat "Cunium", actual possessió de Conies (Manacor).

De la cultura talaiòtica vèrem la necròpolis de Son Real (Santa Margalida). Visitàrem més detingudament la ciutat romana de Pollentia, situada prop de l'actual Alcúdia. Dita ciutat fou fundada per Metel·lus, any 123, era la ciutat més important de l'illa durant la dominació romana. A les afores tenia un teatre a l'aire lliure, una conducció d'aigua de 12 km. de llargària.

A l'excursió no hi faltaren en cap moment l'alegria, la bulla i la diversió sana.

Club Jovent Unit

EL TEATRE

A mitjan febrer un grup de joves de la vila es va decidir a muntar un grup de teatre, cosa que pareixia impossible en principi degut a la poca gent que teníem; es va realitzar la idea amb la participació de vint-i-dos joves, tots ells amb ganes de fer feina.

Després de quasi quatre mesos d'assaig, dia 31 de maig i dia 5 de juny representàrem el sainet "JUTJAT DE PAU", adaptació d'un bon amic nostre; un mes després dia 28 de juny, S'ARREPENTIDA, en homenatge a l'amo En Pere Norlà, dirigida per

nostre vell actor En Miquel Soler. I com que volem fer coses pel poble, en menys d'un mes, i fent molts d'esforços vos oferírem per les festes de la Beata el sainet "ES CALÇONS DE MESTRE LLUC", esperem que dins un parell de mesos en poguem representar una altra. El Grup de Teatre de la vila vol des d'ara què donar les gràcies a totes les persones que amb la seva col·laboració fan possible aquestes representacions.

el torrent de pareis

Eren damunt les vuit i mitja quan arribàrem a la possessió d'Escorca un estol de 22 vilafranquers disposats a admirar la grandiositat que la Natura ens mostra al Torrent de Pareis.

A mitjan baixada, sentim cridar amb veu potent: soc aquí! -qui?-qui? responia l'eco. -En Morlà! -Ah -Ah.

A l'Entreforc pegam dues mossegades per reparar forces, i els més valents arriben fins a la Fosca per contemplar com s'ajunten les dues parets gegantines en grunant enormes penyals que queden penjats. Sembla que han de caure d'un moment a l'altre, fent el lloc més ferèstec.

Hi trobam dos joves excursionistes -ciutadans ells- que havien entrat el divendres per Son Nebot i avui de

matí, diumenge, entre 9'30 i 10 surten cansats i afamagats. Els oferim part del nostre berenar que mengen amb una fruïció gens dissimulada mentre ens conten l'an goixa passada durant tota la travessia, però especialment al "pas de l'acollonament".

Des de l'Entreforc començam el camí cap a la mar, saltant de roc en roc, ajudant-nos els uns als altres a baixar els passos més difícils. Roca i més roca, pedres, penyals, macs i covals. Al final un reconfortant bany a la platja de la desembocadura i el suculent dinar preparat per Dona Maria i Dona Bàrbara a l'ombra de les fosques alzines.

Cansats, sí; però contents en veure que bé valia la pena haver fet aquest esforç per admirar la bellesa i grandiositat de la nostra Serra.

Jaume Roig

comin

El 23 de juliol d'aquest any ha mort Alfons Carles Comin, home cristià, autèntic profeta per l'Església i pel socialisme. Una frase de Van der Meensch que va dir davant un Tribunal d'Ordre Públic T.O.P. quan fou jutjat resumeix la seva vida: "La veritat, Pilat, es aquesta: posar-se al costat dels humils i dels que pateixen". En el seu llibre "Fe en la Tierra" diu aquestes paraules:

"La fe activa exige la eficacia con que urge la liberación de todos los oprimidos y no tan solo los buenos deseos de que así sea".

"La fe no puede pasar de largo al lado de las cuestiones decisivas y cotidianas que afectan a la lucha de clases".

"Mi fe en el Reino nace cada día en la nueva y pequeña esperanza que crece aquí en la Tierra, como logro de las masas en lucha, en medio de claroscuros, oscuridades, iluminaciones y tinieblas".

En el seu llibre cita paraules de Althusser "Son las masas las que hacen la Historia y la lucha de clases es el motor de la Historia".

Pero Fons

GLOSES POPULARS

Per l'amo Antoni Salero

Jo tenc vist i reparat
que qualcuna va estufada
i quant ve que n'es casada
que en món cria ha posada
de pintar-se s'ha deixada
i pareix un moix desanat.

Les joves d'avui en dia
ne fan molts de moviments
amb pintures i sostens
pareixen uns documents
de dins els segles calents
per cridar la simpatia.

Alguns conten a nilions
i uns a cents han de contar
i això si ho volem pensar
és com un enganaments.

Cualque bergant se la mira
i ne quede tot xiflat
i s'hi presenta aviat
qué tal? com te va garrida?
i si ella no s'hi gira
ell pronte ja li envida
que ho som de desgraciat]

Si un va per casar-se
això bé s'ha de pensar
que si volem enganar
ja no viven mai a pler.

En el món hi ha vuit vents
i tots se volen demostrar
i a molts mos sol passar
que ho solem considerar
quant l'edat no hi és a teps.

en jordi i na coloma

Ell, que me'n direu? es casaren. Era el dia primer d'agost de 1980, a les 7'30 del capvespre, en festes de La Beata. Es presentaren com si tinguessin 20 anys, plens d'il·lusió i entusiasme. El poble els va fer festa, molta festa i qui més qui manco, sortia al carrer per veure passar la parella de l'any.

El cor "Santa Bàrbara" entonà les millors cançons.

L'arròs botava pels escalons de l'església. La porcella rostida perfumava els entorns de Ca'n Moli. Ball i sarau per llarg.

Que molts d'anys puguin viure plogats.

Pere Fons

personatges populars

L'AMO EN FRANCESC PANXETA

Ara tendria cent anys. Va néixer l'any 1880. Va passar sa joventut a ca seva, que feien de conradors. Quan tengué 24 anys es va casar amb na Margalida Morrey i anaren a viure al carrer Principal a sa mateixa casa a on ara té sa perruqueria sa seva filla Antonina.

De 1914 a 1916 l'elegiren batle d'aquest poble.

Dedicà sa vida a l'agricultura; va estar de pagès a vàries possessions: Alanzell, Albadallet, Sa Bastida, Son Santandreu i Santa Ponsa. Dotat de gran capacitat, sabia fer totes ses feines i, per lo tant, les sabia menar. Com era un bon amo, va tenir sempre bons missatges. El que suscriu, des de molt jove, va estar llogat amb ell, i es tracte que vaig rebre no va esser de missatge sinó com un altre més de sa familia. Tenia molts de coneixements de tot lo relacionat amb el camp. Especialment era entès en el bestiar i molt expert en sa vinya.

Profundament religiós i com a catòlic practicant que era, anava els diumenges a missa i molts d'ells a combregar. Tenia superades moltes beneitures del pasat: Ses anyades, deia, no es conseguixen fent rogatives, sinó abonant i cultivant bé la terra. Respectava totes ses creences religioses. Estava convençut de que un catòlic havia de conviure amb tots els homes. Es podria dir que s'havia adaptat al temps i que sa seva línia era, ja llavors, sa mateixa que més tard va predicar aquell Papa tan anyorat, Joan XXIII.

Era un home profundament bo i lliberal que estava en contra de sa mentida, vengués d'on vengués. Tenia ben arrelats els sentiments democràtics. Junts vàrem militar en es partit d'Esquerra Republicana d'aquest poble: Ell era conseller i jo president. Va estar molt ben relacionat amb moltes personalitats polítiques d'aquelles hores, com eren En Garanya, Oliver, Darder, Ques, Mateu...

Tenia un caminar elegant i lleuger; feia mal seguir-lo. Era distingit, i tenia una escomesa per tothom, intel·ligent i de paraula fàcil -quan ell parlava tots callaven per escoltarlo.

Tenint present ses vostres ensenyances, heu presidit els actes de sa meua vida, heu estat sempre a dins es meu record.

Bartomeu Estrany

Iluc

Ramon Ballester al Full Dominical

Potser hauríem de cercar uns símbols nous i vàlids pel nostre temps: la Mare de Déu de Lluc identificada amb un poble malmenat que sofreix l'afronta de no veure respectats els seus drets de poble lliure, els seus sentiments religiosos i patriòtics, els seus valors culturals; la Mare de Déu de Lluc identificada amb els pobres que sofreixen els robatoris descarats dels més rics, amb els qui sofreixen les violacions dels drets humans, carregats d'injustícies socials i mancats de treball i cultura; la Mare de Déu de Lluc identificada amb els marginats, despullats de dignitat i amor.

frases per pensar

NO somis més en la teva llibertat: Dona't per satisfet si pots saber qui són els teus manipuladors.

NO et deixis enganyar mai: Des de dalt només plou, i encara quan no toca.

CRISTIANS, enterrar morts pot ser una obra de misericòrdia, però aguantar tantes mòries és tot una perdalada.

ELS qui no volen ser paternalistes han traduït així el proverbi xinès: "A un pobre no li donis un peix, fot-li cop amb una canya de pescar".

ELS que diuen que el Sol surt per tots igual són aquells que no deixen sortir res més.

AMB els sistemes socials passa com amb les regles d'urbanitat: Si menjes no pots parlar, si parles no pots menjar.

PENS que Marx no parlà de la lluita de races, que és més forta que la lluita de classes, perquè ell era jueu.

Jaume Santandreu a MANACOR

la parroquia

A continuació reproduïm textualment l'escrit que la Parròquia ha entregat a l'Ajuntament fent-li una proposta de donació del Camp Parroquial. Diu així:

Sr. Batle i Consistori Municipal
Vilafranca de Bonany

Pere Fons Pascual, rector de la parròquia de Santa Bàrbara de Vilafranca de Bonany, té l'honor de dirigir-se a vostè i al seu Consistori per dir-los:

Que la parròquia de la Vila vol fer donació o cessió gratuïta al poble, mitjançant l'Ajuntament, de les finques de la seva propietat, anomenades "Es Cremat" o "Es Molí Nou", amb les següents clàusules:

Que en la seva totalitat aquests terrenys siguin destinats a polideportiu, i per tant, que no es puguin vendre ni destinar a altres fins.

Que l'Ajuntament, com a representant del poble, no pugui usar mai el polideportiu per a fins partidistes. Tot vilafranquer, sigui de la ideologia o religió que sigui, tindrà dret a emprar els distints camps esportius, gratuïtament.

Que si dins deu anys no s'ha fet realitat el dit polideportiu, els terrenys tornaran a la propietat parroquial.

Quan vostès hagin aprovat aquesta proposta, es farà l'escriptura pública, i, una vegada donada a conèixer al poble perquè tothom pugui estar informat i expressar la seva opinió, se signarà.

Vilafranca de Bonany, 22 d'agost de 1980

Pere Fons Pascual

notícies fresques

Divendres, dia 3 d'octubre, a les 8'30 del vespre, tornarà començar l'Escola de mallorquí. Hi haurà un curs pels iniciats i un altre pels novells.

+ + +

Diumenge, 28 setembre 1980, a les 3 de la matinada, es retardarà seixanta minuts s'hora oficial.

+ + +

Els qui tenguin ganes de tocar guitarra es poden apuntar al Club Jovent Unit.

+ + +

En es creuer de Son Alzebits hi ha una mula que bat rostoll.

+ + +

En els diferents actes de les festes varen esser notícia les màquines filmadores. Esperam que haurà sortit qualche coseta.

El passat 23 d'agost es celebrà a Felanitx un circuit urbà de 3½ kms. Hi prengueren part dos vilafranquers que, per ordre d'arribada, foren: Jaume Estrany Bauzà, número 10, i Gabriel Barceló Noguera, el 15. Participaren 46 atletes d'ambdós sexes, nascuts als anys 1966, 67 i 68.

+ + +

Agrím la col·laboració de tots els sacerdots que, passant el seu merescut temps de vacances entre nosaltres, s'han dignat ajudar a la parròquia. Els seus sermons han estat molt encertats.

+ + +

i ara...l'economia

Per tal de fer front a les despeses que la confecció de la fulleta parroquial origina, les persones que hi prenim part hem pensat de trobar una fórmula de finançar-la.

Creim, en base a l'experiència d'altres pobles, que el millor pot esser la creació de "socs protectors", és a dir, persones que voluntàriament es desprenguin d'una petita quantitat (200 Pts. cada any, al nostre cas), i que, en contrapart, rebin la fulleta a domicili.

L'avantatge d'aquest sistema radica en que, sense que la fulleta deixi d'esser gratuïta, alleugerem l'economia parroquial.

Aquelles persones que ens vulguin ajudar poden fer-ho enviant un sobre amb el seu nom, domicili i la donació a: Full Parroquial Santa Bàrbara, Carrer Major, 12, 2º pis; o bé a: Guillem Sansó Bauzà (Coixiner)

Gràcies anticipades..

L'equip de redacció